

Republika Slovenija
Nacionalni svet za knjižnično dejavnost

Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana
telefon: 01 369 5965
telefaks: 01 369 5901
e-pošta: nskd.mk@gov.si

PREDLOG

Datum: 23. 4. 2008

Zadeva: Zapisnik 27. seje Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost

Naslov, prostor in čas seje:

- seja Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost
- 27. seja (4. seja v 2. mandatnem obdobju)
- Ljubljana, sejna soba Ministrstva za kulturo, Maistrova ulica 10
- 22. aprila 2008 ob 9.30 uri

Prisotni:

- člani Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost:

1. Dragica Turjak (predsednica)
2. dr. Melita Ambrožič
3. mag. Jelka Gazvoda
4. mag. Dragotin Kardoš
5. mag. Matjaž Neudauer
6. dr. Marta Seljak
7. mag. Vlasta Stavbar
8. dr. Alenka Šaupperl
9. Davor Šoštarič
10. Vanesa Valentinčič-Murovec
11. dr. Maja Žumer

- drugi prisotni:

mag. Tomaž Seljak
mag. Lenart Šetinc
sekretarka Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost mag. Tatjana Likar

Opravičila sta se:

Peter Čerče
mag. Mirjam Kotar

Predlog dnevnega reda:

1. Narodna in univerzitetna knjižnica: Poslovno poročilo 2007
2. Letno poročilo Instituta informacijskih znanosti Maribor za leto 2007
3. Pregled in potrditev zapisnikov 25. in 26. seje
4. Šolsko knjižničarstvo – predlog novega pedagoškega študijskega programa druge stopnje na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo
5. Predlogi rešitev za paketno brisanje neaktivnih članov
6. Razno

Ad 1)**Narodna in univerzitetna knjižnica: Poslovno poročilo 2007**

Nacionalni svet za knjižnično dejavnost je na podlagi 50. člena Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002) in Sklepa o ustanovitvi Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost (Uradni list RS, št. 34/2002) obravnaval letno poročilo Narodne in univerzitetne knjižnice za leto 2007. O delu Narodne in univerzitetne knjižnice v letu 2007 je poročal v. d. ravnatelj mag. Lenart Šetinc.

Ob predstavitvi opravljenega dela v letu 2007 je mag. Lenart Šetinc izpostavil, da primerjave z drugimi podobnimi knjižnicami v Evropi kažejo, da približno enake naloge v primerljivem obsegu in kakovosti opravlja NUK z mnogo skromnejšimi finančnimi in kadrovskimi viri kot večina primerjanih nacionalnih knjižnic. NUK je v letu 2007, kljub skromnim materialnim možnostim, naredil pomembne nove korake pri uresničevanju digitalne knjižnice. Uspešnost dela knjižnice spremljajo skozi prizmo kazalcev z vidika uporabnikov, finančnega vidika, vidika notranjih poslovnih procesov in vidika razvijanja potencialov knjižnice. Kvantifikacija nekaterih izbranih kazalcev za leta 2005, 2006 in 2007 kaže na uspešno in učinkovito delo knjižnice, seveda pa je za celovito oceno uspešnosti potrebna analiza daljše časovne vrste kazalcev ter primerjava s kazalci podobnih knjižnic v svetu. V letu 2007 so bili narejeni številni koraki k boljši kakovosti posameznih servisov za uporabnike, obdelavi gradiva in zlasti ponudbi elektronskih storitev in virov (velik porast obsega lastnih digitalnih zbirk v okviru Digitalne knjižnice Slovenije).

Knjižnica je prvič zasledila rahel upad fizičnega obiska in izposoje, skokovito pa se je povečala uporaba elektronskih virov in storitev. Zaradi zmanjšanja števila izvodov gradiva, ki ga morajo zavezanec po Zakonu o obveznem izvodu publikacij dostavljati za zbirko NUK, lahko to gradivo knjižnica izposoja le še v čitalnice, zmanjšal se je tudi obseg gradiva, pridobljenega z mednarodno zamenjavo. Zaradi spremembe zavezanca za obvezni izvod se je zelo povečalo število subjektov, s katerimi posluje knjižnica (preko 7.000 zavezancev), s tem pa tudi obseg dela pri pridobivanju gradiva. Primerjava podatkov za zadnje desetletje pa pokaže, da je delo knjižnice zelo gospodarno in učinkovito, kar je predstavnik nacionalne knjižnice še podkrepil z dejstvom, da se je obseg dela v zadnjih letih bistveno povečal ob številčno skoraj enaki kadrovski zasedbi in iz leta v leto slabšem finančnem položaju NUK, kajti obseg javnih sredstev ne sledi inflacijskim gibanjem. Zato razvoj sodobnih storitev knjižnice brez pridobivanja sredstev iz evropskih projektov ne bi bil mogoč. Poleg že obstoječih projektov je knjižnica v letu 2007 pridobila pomemben nov projekt (Norveški mehanizmi), ki bo pomembno pripomogel k razvoju Digitalne knjižnice Slovenije.

Sledila je razprava, v kateri je mag. Lenart Šetinc članom sveta odgovoril na zastavljena vprašanja. Člani sveta so po obravnavi letnega poročila Narodne in univerzitetne knjižnice za leto 2007 soglasno sprejeli naslednji sklep:

SKLEP 1: Nacionalni svet za knjižnično dejavnost je obravnaval Poslovno poročilo Narodne in univerzitetne knjižnice za leto 2007 ter o poročilu podaja pozitivno mnenje.

Ad 2)**Letno poročilo Instituta informacijskih znanosti Maribor za leto 2007**

Nacionalni svet za knjižnično dejavnost je na podlagi 50. člena Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002) in Sklepa o ustanovitvi Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost (Uradni list RS, št. 34/2002) obravnaval Letno poročilo Instituta informacijskih znanosti Maribor za leto 2007. O delu Instituta informacijskih znanosti Maribor (IZUM) v letu 2007 je poročal mag. Tomaž Seljak, direktor instituta.

Mag. Tomaž Seljak je predstavil glavne dosežke v letu 2007 in ob tem poudaril, da se usmeritev k preraščanju v regionalni center za avtomatizacijo knjižničnih sistemov, ki si jo je IZUM zastavil v preteklosti, uspešno uresničuje. Izpostavil je, da gre nedvomno za pomemben dosežek slovenske države, saj je COBISS del javne informacijske infrastrukture, ki zaradi svoje kakovosti in mednarodne konkurenčnosti uživa zaupanje tudi zunaj slovenskih meja. Ker izmenjava bibliografskih podatkov spodbuja tudi boljše medsebojno poznavanje in priznavanje drugih kultur, se je sistem COBISS izkazal kot pomembna podpora medkulturnemu dialogu, saj omogoča pretok znanja, ki je podlaga vsem drugim oblikam sodelovanja. IZUM s standardizirano informacijsko in komunikacijsko opremo podpira delovanje sodobne knjižnične mreže, ki omogoča povezovanje v enovit raziskovalni, univerzitetni in kulturni evropski prostor. Kazalci uporabe COBISS-a se, kljub preskromnim kadrovskim in prostorskim zmogljivostim instituta, v zadnjih letih povečujejo. V letu 2007 je aplikacije COBISS uporabljalo že več kot 500 knjižnic, tako za podporo knjižničnih procesov, kot tudi za spremljanje rezultatov raziskovalne dejavnosti. Velik del opravljenega dela v letu 2007 je bil namenjen vzdrževanju operativnosti sistema, ob tem pa si je IZUM prizadeval, da bi sledil novostim na področju IKT in s prenovo programske opreme in z razvojem novih aplikacij mreži uporabnikov ponudil nove rešitve za bolj učinkovito poslovanje knjižnic.

V razpravi, ki je sledila, so člani sveta razpravljali o nekaterih podrobnostih poročila. Člani sveta so po obravnavi Letnega poročila Instituta informacijskih znanosti Maribor za leto 2007 soglasno sprejeli naslednji sklep:

SKLEP 3: Nacionalni svet za knjižnično dejavnost je obravnaval Letno poročilo Instituta informacijskih znanosti za leto 2007 ter o poročilu podaja pozitivno mnenje.

Ad 3)

Pregled in potrditev zapisnikov 25. in 26. seje Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost

Na pripravljena predloga zapisnika 25 redne in 26. seje, ki je bila dopisna, člani sveta niso imeli pripomb, zato so sprejeli naslednji sklep:

SKLEP 2: Člani Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost soglasno potrjujejo zapisnik 25 in zapisnik 26. seje Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost.

Ad 4)

Šolsko knjižničarstvo – predlog novega pedagoškega študijskega programa druge stopnje na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo

Oddelek Filozofske fakultete za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo je na Nacionalni svet za knjižnično dejavnost poslal prošnjo za obravnavo predloga za uvedbo novega študijskega programa druge stopnje na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo ter posredovanje mnenja o tem projektu.

Na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo so oblikovali predlog novega študijskega programa, ker spremenjene razmere, ki jih je prinesel tehnološki razvoj, od knjižnic terjajo zaposlovanje informacijsko osveščenih, tehnološko izobraženih in široko razgledanih strokovnjakov, ki razumejo delovanje šolske knjižnice v okviru celotnega komunikacijskega kroga vseh vsebin, do katerih uporabniki dostopajo preko klasičnih in sodobnih knjižničnih storitev.

Program bo omogočil pridobitev formalne bibliotekarske izobrazbe s področja šolskega knjižničarstva (trenutno poteka le enoletni program strokovnega spopolnjevanja šolskih knjižničarjev).

Člani Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost so na seji razpravljali o primernosti in potrebnosti novega programa, ki bo študente v prvi vrsti usposobil za delo v šolskih knjižnicah, to je knjižnicah osnovnih, srednjih in strokovnih šol, glasbenih šol, zavodov za usposabljanje mladine itd., diplomanti pa bodo pridobili tudi znanja in kompetence, potrebne zlasti zaposlenim na področju mladinskega knjižničarstva. Predlog programa predvideva, da bo pomembno vlogo pri usposabljanju odigrala tudi študijska praksa, ki bo v večji meri integrirana v študijski program, večje število ustrezno habilitiranih zunanjih sodelavcev pa naj bi s svojim znanjem in delovnimi izkušnjami zagotavljalo ustrezen prenos znanja iz prakse v študijske procese. Nov študijski program bo prilagojen zakonskim določilom s področja šolstva, ki določajo, da morajo biti zaposleni v šolskih knjižnicah po svoji osnovni univerzitetni izobrazbi učitelji, zato bo skladno s predpisi za poučevanje v osnovnih in srednjih šolah, študent poleg strokovnega bibliotekarskega znanja med študijem osvojil tudi potrebna pedagoško-andragoška znanja.

Sledila je razprava, v kateri so člani sveta govorili o dolgoletnih problemih na področju šolskega knjižničarstva in poudarili, da bi si morali vsi, ki so pristojni za izvajanje in sooblikovanje knjižnične dejavnosti na področju šolstva, prizadevati za izboljšanje razmer. Strinjali so se, da program strokovnega spopolnjevanja (Študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva za knjižničarje) ŠPIK, ki ga je Oddelek izvajal zadnja leta, nikakor ne sme biti enakovreden formalni univerzitetni bibliotekarski izobrazbi. Prav tako so se strinjali, da tudi novi program za dopolnilno usposabljanje šolskih knjižničarjev, za katerega Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo pripravlja program na pobudo Ministrstva za šolstvo in šport, kandidatov ne more usposobiti za kakovostno strokovno izvajanje knjižnične javne službe. Poudarili so, da bi šole za vodenje šolske knjižnice morale zaposlovati osebe s strokovnim bibliotekarskim znanjem, ki lahko ustvarjalno prispevajo k izvajanju in razvoju knjižnične dejavnosti v šolah, hkrati pa ugotovili, da se v praksi dogaja ravno nasprotno, saj je v šolskih knjižnicah zaposlenih vedno več učiteljev, ki tovrstnega poglobljenega strokovnega znanja za izvajanje knjižnične dejavnosti nimajo.

Člani sveta so razpravljali tudi o konkretnih vsebinah predloga študijskega programa Šolski knjižničar. Davor Šoštarič je izrazil dvom glede navedbe, da je »šolski knjižničar edini, ki lahko izvaja informacijsko opismenjevanje«. Dr. Alenka Šaupperl je pojasnila, da gre nedvomno za napačno razumevanje termina informacijsko opismenjevanje. Ker govorimo o knjižnični dejavnosti gre za informacijsko opismenjevanje, ki ga vključuje knjižnična dejavnost kot javna služba in je navedeno v 2. členu Zakona o knjižničarstvu (Uradni list, št. 87/01 in 96/02-ZUJIK). oz. za informacijsko pismenost, ki jo je dr. Silva Novljan opredelila kot »najvišjo vrsto pismenosti, ki:

- zajema vse vrste pismenosti, vključno z bralno,
- vsebuje kognitivne strategije za iskanje, predelavo, uporabo in komunikacijo informacij, vključno z raziskovalnimi metodami,
- je učenje za samostojno učenje«.

Navedba, da je šolski knjižničar edini, ki lahko poučuje predmet informacijsko opismenjevanje, temelji na določbah Odredbe o smeri izobrazbe strokovnih delavcev v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 57/99, 8/01, 64/01, 73/03 in 72/07).

Članica sveta mag. Vlasta Stavbar je izrazila bojazen, da bo predlagani program še poglobil razlike med strokovnimi knjižničnimi delavci na področju šolstva in strokovnimi knjižničnimi delavci, ki so zaposleni v drugih vrstah knjižnic. Njenemu pomisleku se je pridružila tudi mag. Jelka Gazvoda, ki je opozorila na vprašanje strokovnosti šolskih knjižničarjev, ki bi predlagani program zaključili. Menila je, da razmerje predmetov ni ustrezno in da je prevelik poudarek na pedagoških predmetih. Poudarila je tudi, da Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod za šolstvo RS skrbita za ustreznost pedagoških sposobnosti zaposlenih v šolskih knjižnicah, zahtevani nivo strokovnih bibliotekarskih

znanj pa ni skladen s pričakovanji knjižnične stroke. V nadaljevanju pa je še izrazila skrb, da v Sloveniji nimamo dovolj habilitiranih profesorjev s področja šolskega knjižničarstva, ki bi lahko skrbeli za kakovostno izvajanje predlaganega študijskega programa in ustrezen prenos znanja iz prakse v študijski proces. Poleg tega je menila, da diplomanti predlagane nove smeri »šolski knjižničar« ne bodo zaposljivi izven šolske sfere, s čimer se bo izrazito zmanjšala njihova konkurenčnost na trgu zaposlovanja, njihovo zaposlovanje v šolah pa bo hkrati onemogočilo zaposlovanje diplomantov z izobrazbo iz splošnega bibliotekarstva, študijskega programa, ki na FF trenutno poteka.

Dr. Alenka Šaupperl je poskušala odgovoriti predvsem na vprašanje ustreznosti razmerja predlaganih predmetov. Poudarila je, da bodo morali kandidati, ki se bodo želeli vpisati v drugostopenjski program Šolski knjižničar, v primeru, da ne bodo imeli končanega prvostopenjskega izobraževanja na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo poznavanje splošnih bibliotekarskih vsebin dokazati z uspešno opravljenimi diferencialnimi izpiti.

Mag. Matjaž Neudauer je dvomil o zaposljivosti tako ozko specializiranega kadra, glede na upad otrok v šolah. Povedal je tudi, da ocenjuje ŠPIK kot ustrezno dodatno izobraževanje pedagoških delavcev z univerzitetno izobrazbo in da bi v okviru študijskega programa bibliotekarstva veljalo razmišljati, da bi diplomanti bili usposobljeni za delo tako v splošnih, kot v šolskih knjižnicah. Potrebno je tudi upoštevati določila šolske zakonodaje, ki v določenem odstotku omogoča učiteljem (invalidom, presežnim delavcem) delo na delovnem mestu, za katerega nimajo ustrezne izobrazbe ali znanj (če gre za knjižnico, jim znanja lahko da tudi ŠPIK).

Mag. Dragotin Kardoš je ob razmišljanju o ustreznosti predlaganega študijskega programa izpostavil zelo pomembno vlogo Ministrstva za šolstvo in šport. Poudaril je, da je Ministrstva za šolstvo in šport tisto, ki bo odločalo o ustreznosti študijskega programa tako, da bo v področni zakonodaji določilo zaposlovanje diplomantov predlaganega študijskega programa v šolskih knjižnicah. Glede na izkušnje pa v tovrstno rešitev dvomi, zato dvomi tudi v možnosti zaposlovanja diplomantov.

Dr. Melita Ambrožič je menila, da bi bilo potrebno vztrajati, da se zaposlovanje diplomantov predlaganega študijskega programa v šolskih knjižnicah določi v področni zakonodaji.

Dr. Marta Seljak je svoje vprašanje navezala na razmerje strokovnih bibliotekarskih in pedagoških predmetov. Zanimalo jo je, če programa Šolski knjižničar le ne bi bilo mogoče izvajati v okviru obstoječih programov oddelka: bibliotekarstva, informacijske znanosti in knjigarstva?

Dr. Alenka Šaupperl je odgovorila, da v okviru obstoječih študijskih programov oddelka ni mogoče pridobiti potrebnih pedagoško-andragoških znanj, ki jih določajo predpisi za poučevanje v osnovnih in srednjih šolah. Glede predmetov pa je pojasnila, da so predstavitve vsebin zaradi postopkovnih omejitev kratke. Jasneje in podrobneje bodo predstavljene pri vsebini predmetov.

Po končani razpravi so se člani Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost dogovorili, da bodo glede na strokovne obrazložitve predstavnic FF UL ter obseg dela, ki je bil s strani Oddelka za bibliotekarstvo vložen v pripravo predloga novega programa »Šolski knjižničar«, ter rezultate razprave na seji, ki je pokazala dvom članov nacionalnega sveta v smiselnost uvedbe novega pedagoškega študijskega programa druge stopnje, o predlogu dodatno razmislili in dodatne ugotovitve uskladili dopisno. Z usklajenim stališčem bo svet seznanil tudi Ministrstvo za šolstvo in šport ter Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje.

Ad 5)**Predlogi rešitev za paketno brisanje neaktivnih članov**

Ad 5)

Predlogi rešitev za paketno brisanje neaktivnih članov

Na pobudo posveta delovne skupine za izposojno knjižničnega gradiva in varstvo osebnih podatkov, ki je bil 4. aprila 2008, je Institut informacijskih znanosti Nacionalnemu svetu za knjižnično dejavnost poslal v obravnavo gradivo COBISS2/Izposoja, V5.4 (V1.0 Predlog). **Gradivo je IZUM pripravil za posvet delovne skupine, ki jo je sklical na pobudo Mojce Dolgan - Petrič iz NUK, prisotni pa so bili predstavniki vseh tipov knjižnic.** IZUM je pripravil predloge rešitev za brisanje neaktivnih članov knjižnic (nadgradnja posamičnega brisanja, paketno trajno brisanje podatkov o članih in paketno začasno anonimiziranje osebnih podatkov o neaktivnih članih knjižnic), in sicer v skladu s 15. členom Zakona o knjižničarstvu in zakonodaje s področja varovanja osebnih podatkov. Na posvetu so bila izpostavljena številna vprašanja, predvsem pa dejstvo, da je potrebno pred kakršnokoli odločitvijo pridobiti mnenje informacijske pooblaščenke o ustreznosti predlaganih rešitev. Člani sveta so podprli prizadevanja za enotno rešitev problema v vseh vrstah knjižnic in se strinjali, da se gradivo pošlje v presojo informacijski pooblaščenki. **Vsi prisotni člani so podprli programsko rešitev za paketno trajno brisanje podatkov o članih in predlagali, da se tudi ustreznost tega predloga, kot je opisan v gradivu, ki ga je pripravil IZUM, pošlje v presojo informacijski pooblaščenki.**

Vprašanja pripravi predsednica sveta Dragica Turjak in jih skupaj s pripravljenim gradivom IZUM posreduje uradu Informacijske pooblaščenke.

Dr. Marta Seljak je opozorila, da se IZUM pri razvoju programske opreme že več kot desetletje srečuje s problematiko zaščite zasebnosti uporabnikov knjižnic (kaj so si v knjižnici izposodili ali brali) in meni, da je prav NSKD tisto najvišje strokovno telo na področju knjižničarstva, ki bi lahko oblikovalo usmeritve za to zelo etično občutljivo področje delovanja knjižnic. V okviru aplikacij COBISS se namreč podatki o izposoji hranijo brez časovne omejitve oziroma do trajnega izbrisa podatkov o članu iz evidenc knjižnice. Dostop do podatkov ima pooblaščenca oseba v knjižnici, ki mora podpisati izjavo, da bo s podatki o izposoji skrbno ravnala. Izjave se hranijo v IZUM-u.

Ad 6)**Razno**

Predsednica Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost je napovedala, da bodo člani delovne skupine portala DiKUL članom Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost na naslednji seji predstavili Digitalno knjižnico Univerze v Ljubljani.

Seja se je zaključila ob 12.15.

Zapisala:

Tatjana Likar
Sekretarka Nacionalnega sveta
za knjižnično dejavnost

Dragica Turjak
Predsednica Nacionalnega sveta
za knjižnično dejavnost

Prejmejo:

- Dragica Turjak, dr. Melita Ambrožič, Peter Čerče, mag. Jelka Gazvoda, mag. Dragotin Kardoš, mag. Mirjam Kotar, mag. Matjaž Neudauer, dr. Marta Seljak, mag. Vlasta Stavbar, dr. Alenka Šauperl, Davor Šoštarič, Vanesa Valentinčič-Murovec, dr. Maja Žumer

Poslati v vednost:

- minister za kulturo dr. Vasko Simoniti
- ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar
- minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver
- državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo dr. Jelka Pirkovič
- predsednik Strateškega sveta za kulturo, izobraževanje in znanost Aleksander Zorn
- predsednik Strokovnega sveta Republike Slovenije za splošno izobraževanje dr. Maks Tušak
- Narodna in univerzitetna knjižnica
- Institut informacijskih znanosti
- Zveza splošnih knjižnic
- Zveza bibliotekarskih društev Slovenije